

2020/2021

Zasady Przedmiotowego Oceniania (PZO) z geografii dla klasy IV TE. Zakres rozszerzony.

I. Ocenie podlegają

1. Wiadomości z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej.
    - znajomość faktów
    - rozumienie i stosowanie pojęć
    - znajomość i rozumienie prawidłowości i teorii
    - przedstawienie i wyjaśnianie zdarzeń, zjawisk i procesów
  2. Umiejętności przedmiotowe z zakresu geografii fizycznej i społeczno-ekonomicznej.
    - posługiwanie się pomocami dydaktycznymi (podręcznikiem, mapami, rocznikami statystycznymi, schematami i zestawieniami tabelarycznymi, diagramami itp.),
    - pozyskiwanie, wykorzystywanie i przetwarzanie informacji,
    - interpretacja i rozumienie tekstów geograficznych,
    - analiza i interpretacja wyników obserwacji i doświadczeń geograficznych,
    - analiza map o różnej treści,
    - zastosowanie informacji geograficznych w celu rozwiązywania zadań praktycznych i problemów życia codziennego,
    - umiejętne wyszukiwanie i interpretacja danych statystycznych,
    - selekcjonowanie, porównywanie, grupowanie informacji według określonych kryteriów,
    - ocenianie i rozumienie problemów w różnych skalach przestrzennych i czasowych,
    - interpretacja, analiza i ocena poznanych związków przyczynowo-skutkowych (człowiek - przyroda - gospodarka).
  3. Umiejętności kluczowe
    - samodzielność (planowanie, organizowanie i ocenianie własnej nauki, przyjmowanie za nią odpowiedzialności, dokonywanie dojrzałych wyborów)
    - kreatywność (wykorzystywanie informacji z różnych źródeł, rozwiązywanie problemów w sposób twórczy),
    - praca w grupie (skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach, prezentacja własnego punktu widzenia i uwzględnianie poglądów innych ludzi, przyswajanie sobie metod i technik negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów społecznych),
    - aktywna postawa na lekcji (prezentacja wiedzy i umiejętności nabytych w trakcie edukacji).
- ### **II. Narzędzia pomiaru (sposoby sprawdzania wiadomości i umiejętności)**
1. Wiadomości
    - odpowiedź ustna z bieżącego materiału,
    - dłuższa wypowiedź z powtarzanego materiału,
    - kartkówka obejmująca do 3 ostatnich tematów,
    - sprawdziany pisemne
    - prace klasowe
    - referat - krótka prezentacja na określony temat,
    - praca domowa wykonana w zeszycie, zeszycie ćwiczeń, bądź w innej ustalonej z nauczycielem formie (np. tabeli, plakatu, itd.),
    - ćwiczenia wykonywane podczas lekcji sprawdzające umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji geograficznej lub ćwiczenia wykonywane przy pomocy instrukcji, a także ćwiczenia terenowe,
    - udział w konkursach przedmiotowych i olimpiadach (zajęcie punktowanego miejsca),
    - przygotowanie wystąpień i udział w sesjach naukowych.
    - ćwiczenia – w zeszycie ćwiczeń geograficznych
  2. Umiejętności:
    - a) sprawne posługiwanie się podstawowymi pomocami dydaktycznymi,
    - b) umiejętność czytania map różnej treści,
    - c) analizowanie rysunków, schematów, diagramów itp.,
    - d) umiejętność prowadzenia obserwacji geograficznych i ich interpretacja,

- e) aktywna postawa ucznia na lekcji,
- f) współpraca w grupie i twórcze rozwiązywanie problemów naukowych.

III. Kryteria oceniania

I Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- 1 Posiadał wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza podstawowe wymagania programowe.
- 2 Samodzielnie rozwija swoje zainteresowania geograficzne poprzez korzystanie z literatury, oglądanie filmów popularno – naukowych, itp.
- 3 Przejawia twórcze myślenie, proponuje niekonwencjonalne formy analiz i rozwiązań problemów geograficznych.
- 4 Osiąga sukcesy w Olimpiadzie Geograficznej, lub Olimpiadzie Wiedzy Ekologicznej.

II Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- 1 Wykazuje opanowanie pełnego zakresu wiedzy i umiejętności określonego podstawowymmi wymaganiami programowymi.
- 2 Biegłe posługuje się zdobytymi wiadomościami, potrafi je usystematyzować, analizować, zastosować do rozwiązywania problemów geograficznych w sytuacjach nowych.
- 3 Umiejętnie posługuje się atlasem i rocznikiem statystycznym.
- 4 Potrafi poprawnie przedstawiać graficznie dane statystyczne, wyciągać odpowiednie wnioski i właściwie je interpretować.
- 5 Używa we właściwy sposób słownictwa geograficznego.
- 6 Wykazuje bardzo dobrą orientację na mapie.

III Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- 1 Opanował wszystkie wiadomości i umiejętności określone podstawowymmi wymaganiami programowymi.
- 2 Samodzielnie rozwiązuje typowe zadania lub problemy geograficzne.
- 3 Wykazuje dobrą orientację na mapie.
- 4 Poprawnie, w typowy sposób prezentuje i stosuje wiadomości.

IV Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- 1 Opanował większość wiadomości określonych podstawowymmi wymaganiami programowymi.
- 2 Samodzielnie rozwiązuje zadania i problemy geograficzne o średnim stopniu trudności.
- 3 Potrafi podać definicje podstawowych pojęć geograficznych i przy pomocy nauczyciela potrafi je rozwinąć i wysnuć wnioski.
- 4 Wykazuje podstawową znajomość mapy.
- 5 Wykazuje podstawową orientację z zakresu najważniejszych wydarzeń politycznych i gospodarczych w Polsce i na świecie.

V Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- 1 Posiada braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych podstawowymmi wymaganiami programowymi, nieprzekreślające jednak możliwości uzyskania podstawowej wiedzy geograficznej w ciągu dalszej nauki.
- 2 Wykazuje elementarną znajomość mapy.
- 3 Rozwiązuje typowe zadania i problemy geograficzne o niewielkim stopniu trudności.
- 4 Popelnia błędy rzeczowe, lecz potrafi je skorygować przy pomocy nauczyciela.

VI Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- 1 Nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawowymmi wymaganiami programowymi, a braki uniemożliwiają mu dalsze zdobywanie wiedzy geograficznej.
- 2 Nie wykazuje elementarnej orientacji na mapie.
- 3 Popelnia kardynalne błędy rzeczowe, oraz nie potrafi ich skorygować nawet z pomocą nauczyciela.
- 4 Wykazuje brak podstawowych wiadomości z zakresu życia politycznego i gospodarczego Polski i świata.
- 5 Nie potrafi rozwiązać zadań i problemów geograficznych o elementarnym stopniu trudności.
- 6 Nie wykazuje znajomości elementarnych pojęć geograficznych.

Prace klasowe, kartkówki i sprawdziany z punktowanymi odpowiedziami oceniane są według następującej skali procentowej:

Sprawdzenie orientacji na mapie polega na wskazaniu 5 wskazanych przez nauczyciela obiektów geograficznych. Ocena wystawiona w oparciu o następujące kryteria:

- 2 prawidłowe wskazania - dopuszczający
- 3 - dostateczny
- 4 - dobry
- 5 - bardzo dobry

Oceny	Procentowy udział punktów
niedostateczny	0-33% punktów
dopuszczający	34-50% punktów
dostateczny	51-67% punktów
dobry	68-84% punktów
bardzo dobry	85-100% punktów
celujący	85-100% punktów oraz zadanie wykraczające

W przypadku usprawiedliwionej nieobecności ucznia na zapowiedzianym sprawdzianie wiadomości, jest on zobowiązany do zaliczenia odpowiedniej partii materiału w terminie i formie ustalonej z nauczycielem.

Planowane powtórzenia materiału oraz pisemne sprawdziany wiadomości są przeprowadzane zgodnie z zasadami określonymi w ZWO (Zasadach Wewnętrznych Oceniania).

Nauczyciel w terminie ustalonym w ZWO informuje uczniów i rodziców o przewidywanych rocznych (semestralnych) ocenach. W przypadku, gdy uczeń, lub jego rodzice nie zgadzają się z przewidywaną oceną, a sprzeciw ma uzasadnienie w ocenach cząstkowych ucznia i nienaganej frekwencji (brak nieobecności nieusprawiedliwionych), uczeń ma prawo w terminie (nie później niż na tydzień przed ostateczną klasyfikacją) i formie ustalonej przez nauczyciela (sprawdzian pisemny) przystąpić do zaliczenia partii materiału objętego okresem klasyfikacji.

Oceny cząstkowe, śródroczne i końcoworoczne nauczyciel uzasadnia w formie ustnej.

Dostosowanie wymagań dla ucznia z dysleksją rozwojową.

- tagodniej oceniać wykresy, mapki, rysunki, które są mniej przejrzyste i mniej starannie wykonane
  - stosować polecenia krótkie i nieskomplikowane
  - upewnić się czy uczeń zrozumiał polecenie
  - w sprawdzianach - w zadaniach przeznaczonych do samodzielnego wykonania upewnić się czy uczeń zrozumiał polecenie. Zadania powinny być zapisane na kartce - nie dyktować.
  - uczeń nie powinien czytać na głos przed zespołem klasowym nowego tekstu
  - stosować częste wzmocnienia pozytywne, doceniać zaangażowanie
  - posadzić ucznia blisko nauczyciela by nauczyciel mógł kontrolować pracę ucznia
- W przypadku innych dysfunkcji - szczególne dostosowanie wymagań – zgodnie z orzeczeniem poradni psychologiczno – pedagogicznej.**

Poziom wymagań

Środowisko przyrodnicze Polski

Nr lekcji	Temat lekcji	konieczny (dopuszczający)	podstawowy (dostateczny))	rozszerzający (dobry)	dopełniający (bardzo dobry)	wykraczający (celujący)
1	Zapoznanie z programem nauczania i wymaganiami edukacyjnymi.					
2	Polożenie i granice Polski	<ul style="list-style-type: none"> • wyznaczenie i wskazanie na mapie sąsiedztwa Polski • podanie długości granic Polski z poszczególnymi krajami • podanie długości linii brzegowej • podanie całkowitej długości granic oraz powierzchni kraju 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia charakterystyczne cechy położenia matematycznego, fizycznogeograficznego i geopolitycznego Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • opisuje główne cechy terytorium i granic Polski na podstawie map: tematycznej i ogólnogeograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • ocenia konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego i geopolitycznego Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • analizuje zmiany terytorium oraz granic państwa polskiego na przestrzeni dziejów
3	Dzieje geologiczne obszaru Polski	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia jednostki tektoniczne Europy • wskazuje jednostki tektoniczne Polski na mapie tematycznej • podaje przykłady surowców mineralnych występujących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia budowę geologiczną Polski na tle struktur geologicznych Europy na podstawie mapy geologicznej Europy • przedstawia jednostki tektoniczne Polski na podstawie mapy tematycznej • omawia występowanie surowców mineralnych na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski • omawia budowę geologiczną Karpat Wewnętrznych i Karpat Wewnętrznych na podstawie przekroju geologicznego umieszczonego w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje tabelę stratygraficzną • porządkuje chronologicznie geologicznej Polski • wyjaśnia, w jakich warunkach geologicznych powstały wybrane surowce mineralne 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje, że położenie geologiczne Polski na kontynencie europejskim jest szczególne
4	Zlodowacenia w Polsce. Formy i utwory czwartorzędowe	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy zlodowaceń, które wystąpiły na obszarze Polski • wskazuje krainy geograficzne objęte zlodowaceniami na mapie ogólnogeograficznej Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przebieg i zasięg zlodowaceń w Polsce na podstawie mapy tematycznej • opisuje formy rzeźby młodojglacjalnej • podaje przykłady górskich form polodowcowych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zlodowacenia, które wystąpiły na obszarze Polski • przedstawia wpływ zlodowaceń na rzeźbę powierzchni Polski na podstawie mapy w podręczniku • wyjaśnia różnicę między krajobrazem staroglacjalnym a młodoglacjalnym 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lodolodu i lodowców górskich na obszarze Polski na przykładzie Tatr • wykazuje wpływ klimatu peryglacjalnego na rzeźbę Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega strefowość form polodowcowych w północnej i środkowej Polsce
5	Cechy rzeźby powierzchni Polski	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia pasy rzeźby terenu charakterystyczne dla powierzchni Polski • wymienia czynniki kształtujące rzeźbę terenu Polski • sporządza profil hipsometryczny • wskazuje na mapie regiony fizycznogeograficzne Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski • charakteryzuje pasy rzeźby terenu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia charakterystyczne cechy ukształtowania powierzchni Polski i ich wpływ na inne komponenty środowiska przyrodniczego na podstawie mapy ogólnogeograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje ukształtowanie pionowe powierzchni kraju na podstawie krzywej hipsograficznej • wykazuje wpływ głównych orogenez i zlodowaceń na ukształtowanie powierzchni kraju 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje ukształtowanie powierzchni Polski z ukształtowaniem innych krajów europejskich
6	Klimat Polski - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> • wyróżnia astronomiczne, kalendaryzowe i termiczne pory roku • wymienia czynniki kształtujące klimat Polski • odczytuje dane z klimatogramów 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy klimatu Polski na podstawie map tematycznych • wyróżnia masy kształtujące pogodę w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje regionalne różnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w Polsce na podstawie danych liczbowych i map klimatycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje wpływ poszczególnych geograficznych czynników klimatobórczych na klimat w Polsce • charakteryzuje rodzaje wiatrów występujących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje gospodarcze skutki ekstremalnych zjawisk atmosferycznych • podaje przykłady regionalnego różnicowania klimatu w Polsce • ocenia gospodarcze

				<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje klimat Polski na podstawie danych liczbowych i map klimatycznych 		<ul style="list-style-type: none"> • konsekwencje różnicowania długości okresu wegetacyjnego w Polsce
7	Bilans wodny Polski. Sieć rzeczna	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia elementy bilansu wodnego na podstawie schematu • wymienia najważniejsze elementy systemu rzecznoego Polski • wymienia regiony narażone na częste powodzie • wskazuje największe rzeki Polski na mapie ogólnogeograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy sieci rzecznej Polski i wyjaśnia jej różnicowanie na podstawie map tematycznych • charakteryzuje największe rzeki Polski na podstawie dostępnych źródeł • omawia znaczenie gospodarcze polskich rzek 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje składowe bilansu wodnego Polski w roku hydrologicznym • opisuje rozmieszczenie zlewisk i dorzeczy na obszarze Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia cechy reżimu polskich rzek 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach i gospodarcze skutki tego zjawiska • wyjaśnia zmiany stanów wody oraz analizuje przyczyny i typy powodzi w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia relacje pomiędzy siecią hydrograficzną a innymi elementami systemu przyrodniczego Ziemi
8	Jeziora. Wody podziemne	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia obszary o największej koncentracji jezior na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia typy genetyczne jezior i podaje przykłady • wymienia rodzaje wód podziemnych (w tym mineralnych) • wskazuje miejsca występowania wód mineralnych na mapie tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia znaczenie przyrodnicze i gospodarcze jezior • wymienia sztuczne zbiorniki znajdujące się w Polsce i wskazuje na mapie • charakteryzuje wody podziemne w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje główne typy genetyczne jezior Polski na wybranych przykładach • porównuje batymetrię jezior różnego typu • przedstawia znaczenie sztucznych zbiorników wodnych • omawia rozmieszczenie wód mineralnych i termalnych na podstawie map tematycznych Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje rozmieszczenie i zasoby jezior w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych • analizuje przekroję przez basen arteryjski na przykładzie niecki warszawskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia stopień wykorzystania wód termalnych w gospodarce kraju
9	Morze Bałtyckie - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia największe wyspy Bałtyku i podaje ich przynależność państwową • wymienia nazwy państw leżących nad Bałtykiem i wskazuje je na mapie • wymienia przykłady flory i fauny Bałtyku 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy fizycznogeograficzne Morza Bałtyckiego • podaje przyczyny niskiego zasolenia wód Bałtyku • charakteryzuje florę i faunę Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia genęzę Morza Bałtyckiego • charakteryzuje typy wybrzeży Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje bilans wodny Morza Bałtyckiego • analizuje zasolenie wód Morza Bałtyckiego 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia stan czystości wód Bałtyku oraz wyjaśnia przyczyny ich zanieczyszczenia
10	Gleby w Polsce - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia główne typy genetyczne gleb występujących w Polsce • wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych typów genetycznych gleb 	<ul style="list-style-type: none"> • różnicuje główne typy genetyczne gleb występujących w Polsce • analizuje rozmieszczenie głównych typów genetycznych gleb • wymienia gleby strefowe i niestrefowe występujące w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia uwarunkowania powstawania gleb w Polsce • charakteryzuje wybrane profile glebowe • wyjaśnia występowanie gleb strefowych i niestrefowych w Polsce • omawia strukturę bonitacyjną gleb w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ czynników przyrodniczych na proces powstawania gleb na obszarze Polski • porównuje wartość użytkową gleb w różnych regionach Polski • przedstawia stopień degradacji gleb w Polsce i sposoby ich ochrony 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia przydatność rolniczą gleb w Polsce • wskazuje sposoby zapobiegania erozji gleb w Polsce
11	Świat roślin i zwierząt w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia typy lasów w Polsce • charakteryzuje rozmieszczenie lasów w Polsce • wymienia przykłady gatunków roślin i zwierząt chronionych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia granice zasięgów występowania wybranych gatunków drzew na podstawie mapy tematycznej • podaje skład gatunkowy lasów w Polsce na podstawie wykresu • charakteryzuje cechy świata roślinnego i zwierzęcego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje główne zbiorowiska roślinne na obszarze Polski i wyjaśnia uwarunkowania ich występowania • opisuje funkcje i znaczenie lasów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny regionalnego zróżnicowania leśności w Polsce • przedstawia wpływ przejściowości klimatycznej na zasięg występowania wybranych gatunków drzew oraz strukturę gatunkową lasów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> 1. wyjaśnia zależności pomiędzy rozmieszczeniem okieślonych typów lasów a warunkami naturalnymi i działalnością człowieka

12 Lekcja powtórzeniowa - środowisko przyrodnicze Polski					
13 Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - środowisko przyrodnicze Polski					

Ludność. Urbanizacja.

14 Podział administracyjny Polski	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie województwa i podaje ich nazwy • wymienia stolice poszczególnych województw 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje podział administracyjny własnego województwa 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy podziału administracyjnego Polski na podstawie mapy administracyjnej 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany podziału administracyjnego Polski po II wojnie światowej 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • omawia podział i kompetencje władz administracyjnych
15 Liczba i rozmieszczenie ludności Polski	<ul style="list-style-type: none"> • podaje czynniki wpływające na zmiany liczby ludności po zakończeniu II wojny światowej • wymienia województwa o największym przyroście i największym spadku liczby ludności w ostatnich latach na podstawie mapy tematycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki decydujące o rozmieszczeniu ludności Polski • przedstawia zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza wskaźnik dynamiki zmian liczby ludności Polski • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia wybranego województwa • omawia zmiany tempa wzrostu liczby ludności Polski • wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w rozmieszczeniu ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia regionalne zróżnicowanie zmian liczby ludności • omawia przyczyny i konsekwencje zmian liczby ludności na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • prognozuje rozwój liczby ludności Polski na podstawie wskaźników demograficznych • określa przyrodnicze i społeczno-gospodarcze skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności
16 Struktura demograficzna ludności Polski	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia województwa charakteryzujące się największym i najmniejszym współczynnikiem przyrostu naturalnego oraz największym i najmniejszym współczynnikiem feminizacji na podstawie danych statystycznych • wymienia przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego na podstawie kartogramu • wyjaśnia przyczyny niskiego współczynnika przyrostu naturalnego w miastach • charakteryzuje strukturę ludności Polski wg wieku i płci na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje wartość przyrostu naturalnego w Polsce w wybranych okresach na podstawie danych statystycznych • omawia przyczyny zmian przyrostu naturalnego w Polsce w ostatnich latach • oblicza wartość współczynnika przyrostu naturalnego i płci ludności i współczynnika feminizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny wyżu demograficznego w Polsce w latach 50. XX w. i jego skutki • wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski następujące wraz z rozwojem gospodarczym • porównuje piramidę wieku i płci ludności Polski w danym roku z piramidami wieku i płci ludności innych państw 	<ul style="list-style-type: none"> • przewiduje społeczno-gospodarcze skutki starzenia się polskiego społeczeństwa
17 Migracje wewnętrzne i zagraniczne Polaków	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków • wymienia kraje, do których emigruje obecnie największa liczba Polaków • podaje przykłady obszarów o dodatnim i ujemnym saldzie migracji wewnętrznych na podstawie map zamieszczonych w podręczniku 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje regionalne zróżnicowanie salda migracji wewnętrznych w ostatnich latach na podstawie mapy • określa kierunki współczesnych migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje cechy i kierunki współczesnych migracji wewnętrznych Polaków • oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego • opisuje rozmieszczenie i liczebność Polonii na świecie na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia uwarunkowania oraz konsekwencje wewnętrznych i zagranicznych migracji Polaków • analizuje okresowe zmiany salda migracji zagranicznych i wewnętrznych • wyjaśnia przyczyny zmian salda migracji wewnętrznych i zagranicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • formuluje prognozy dotyczące zmian migracji Polaków (wielkości i kierunków) • ocenia zagrożenia związane z ruchami migracyjnymi • ocenia rolę migracji zagranicznych Polaków po wejściu do UE
18 Struktura narodowościowa i wyznaniowa w Polsce. Grupy etniczne	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia mniejszości narodowe i etniczne w Polsce • wskazuje rozmieszczenie mniejszości narodowych i etnicznych na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega różnice między mniejszością narodową, mniejszością etniczną i grupą etniczną • charakteryzuje wybraną grupę 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje strukturę narodowościową i wyznaniową ludności Polski na podstawie danych statystycznych • omawia najważniejsze cechy 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia kulturowe aspekty zróżnicowania religijnego 	<ul style="list-style-type: none"> • przewiduje korzyści lub problemy wynikające z zamieszkania kraju jednolitego narodowościowo

		<ul style="list-style-type: none"> wymienia religie wyznawane w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> etniczną w Polsce na podstawie dostępnych źródeł omawia rozmieszczenie grup etnicznych w Polsce na podstawie mapy tematycznej omawia przyczyny zróżnicowania poszczególnych wyznań na terenie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> kulturowe grup etnicznych w Polsce na podstawie dostępnych źródeł opisuje główne grupy wyznaniowe w Polsce 		
19	Struktura zatrudnienia i problem bezrobocia w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności w Polsce wymienia grupy ekonomiczne ludności w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia aktywność zawodową ludności Polski na podstawie danych statystycznych charakteryzuje strukturę bezrobocia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia ludności Polski od 1990 r. oblicza współczynnik aktywności zawodowej i współczynnik bezrobocia w Polsce wyказuje regionalne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia uwarunkowania i konsekwencje zróżnicowania struktury zatrudnienia w Polsce przedstawia przyczyny i konsekwencje bezrobocia w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyказuje zależność struktury zatrudnienia Polski lub wybranych państw UE od poziomu rozwoju gospodarczego
20	Stan zdrowia ludności Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najczęstsze schorzenia przewlekłe dotykające Polaków wymienia czynniki wpływające na stan zdrowia ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny zróżnicowania stanu zdrowia ludności Polski przedstawia główne przyczyny zgonów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia czynniki różniące długość życia kobiet i mężczyzn w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia najczęstsze schorzenia przewlekłe i wyказuje ich zróżnicowanie regionalne ocenia skutki zróżnicowania stanu zdrowia ludności Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia dostępność i poziom usług medycznych w Polsce
21	Sieć osadnicza w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy sieci osadniczej wymienia funkcje miast wskazuje największe miasta Polski na mapie wymienia główne typy genetyczne kształtów wsi 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje największe miasta w Polsce i ich rozmieszczenie charakteryzuje strukturę funkcjonalną miast omawia czynniki wpływające na rozwój osadnictwa wiejskiego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> określa cechy sieci osadniczej i jej rozwój w Polsce omawia układy przestrzenne polskich miast na podstawie fotografii omawia główne typy genetyczne kształtów wsi w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia tendencje zmian układu sieci osadniczej w Polsce omawia hierarchie jednostek osadniczych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związki zachodzące pomiędzy elementami środowiska przyrodniczego a strukturą osadniczą
22	Urbanizacja w Polsce - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany liczby ludności miast wg województw na podstawie mapy tematycznej przedstawia typy aglomeracji w Polsce i podaje ich przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przebieg procesów urbanizacyjnych w Polsce wyjaśnia przyczyny deglomeracji 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce i jego przyczyny wyjaśnia uwarunkowania współczesnych procesów urbanizacyjnych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ procesów urbanizacyjnych na zmiany sieci osadniczej wyjaśnia, na czym polega proces reurbanizacji i podaje jego przykłady w Polsce ocenia skutki procesów urbanizacyjnych w Polsce wyjaśnia przyczyny zmian procesów urbanizacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> prognozuje kierunek zmian związanych z urbanizacją interpretuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i krajach UE
23	Preferencje wyborcze Polaków. Organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne opcje polityczne w kraju wymienia organizacje pozarządowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady obszarów o najwyższym poparcu dla głównych opcji politycznych w Polsce na podstawie mapy podaje cechy organizacji pozarządowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia zróżnicowanie frekwencji wyborczej w Polsce omawia zasady działalności organizacji pozarządowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> omawia czynnik wpływający na preferencje wyborcze Polaków analizuje regionalne zróżnicowanie preferencji wyborczych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia siłę i zmienne czynniki wpływające na preferencje wyborcze Polaków oraz regionalne zróżnicowanie tych preferencji
24	Bogactwo kulturowe Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia obiekty kultury materialnej oraz obiekty z Listy światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje pomniki historii Polski opisuje polskie obiekty znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie obiektów kultury materialnej w przeszłości i w czasach współczesnych w wybranym województwie omawia najciekawsze obiekty kultury materialnej w swoim 	<ul style="list-style-type: none"> omawia dziedzictwo kulturowe różnych grup narodowościowych, etnicznych i religijnych w Polsce przedstawia potencjał kulturowy i naukowy Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wkład Polaków w rozwój cywilizacyjny świata

25	Lekcja powtórzeniowa - ludność i urbanizacja.						
26	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - ludność i urbanizacja.						

Rolnictwo

27	Czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki rozwoju rolnictwa wymienia typy rolnictwa wymienia regiony rolnicze w Polsce i wskazuje je na mapie 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje uwarunkowania rozwoju rolnictwa w wybranych regionach kraju charakteryzuje główne regiony rolnicze w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przybliżony zróżnicowania poziomu rolnictwa w Polsce i jego konsekwencje 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ wybranych czynników przyrodniczych i pozaprodukcyjnych na rozwój rolnictwa w Polsce na podstawie map tematycznych 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> ocenia politykę rolną państwa polskiego ocenia wybrane obszary w Polsce pod względem ich przydatności do produkcji rolnej
28	Produkcja roślinna w Polsce	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne obszary uprawy roślin w Polsce przedstawia map tematycznych w Polsce na podstawie wykresu 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje strukturę upraw w Polsce charakteryzuje rozmieszczenie upraw oraz wielkość produkcji głównych ziemiopłodów w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia wielkość produkcji rolnej Polski na tle wybranych krajów świata na podstawie danych statystycznych 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> analizuje przestrzenną strukturę upraw w Polsce i jej zmiany na podstawie map tematycznych i danych statystycznych 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> określa tendencje zmian w produkcji roślinnej w Polsce
29	Chów zwierząt w Polsce	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce i określa kierunki ich chowu wymienia czynniki lokalizacji chowu wybranych zwierząt gospodarskich 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> omawia rozmieszczenie i wielkość pogłowia głównych zwierząt gospodarskich w kraju na podstawie map tematycznych 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia uwarunkowania chowu zwierząt w Polsce przedstawia przybliżony zmian w pogłowie wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce w ostatnich latach 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> porównuje wielkość produkcji zwierzęcej w Polsce na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> określa tendencje zmian w pogłowie zwierząt gospodarskich w Polsce określa zależność między pogłowiem wybranych gatunków zwierząt gospodarskich a wielkością produkcji mięsa, mleka i innych produktów
30	Integracja polskiego rolnictwa z rolnictwem UE	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne problemy polskiego rolnictwa 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> omawia bariery ograniczające rozwój polskiego rolnictwa wymienia korzyści, które daje polskiemu rolnictwu członkostwo naszego kraju w UE 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany strukturalne w polskim rolnictwie, które zaszły po wstąpieniu naszego kraju do UE 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> ocenia stan polskiego rolnictwa na tle pozostałych krajów UE 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> formuluje wnioski dotyczące korzyści, które może przynieść polskiemu rolnictwu uczestnictwo we wspólnej polityce rolnej UE
31	Rybackтво w Polsce - charakterystyka	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia akweny będące łowiskami dla polskiego rybactwa morskiego wymienia porty morskie i rybactwo polskiego wybrzeża na podstawie mapy tematycznej 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stan floty rybactwej w Polsce opisuje zmiany w wielkości połowów w Polsce w ostatnich latach na podstawie wykresu 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia stan i perspektywy rozwoju polskiego rybactwa omawia znaczenie rybactwa śródlądowego dla gospodarki wybranego regionu 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> analizuje wielkość i strukturę połowów w Polsce w ostatnich latach na podstawie danych statystycznych 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> prognozuje zmiany w polskim rybactwie związane z uczestnictwem we wspólnej polityce rolnej UE
32	Lekcja powtórzeniowa - rolnictwo w Polsce.					

33	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - rolnictwo w Polsce.				
Przemysł					
34	Sytuacja polskiego przemysłu	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonyuje podziału polskiego przemysłu wymienia przykłady restrykturyzacji polskiego przemysłu wymienia przykłady specjalnych stref ekonomicznych w Polsce na podstawie mapy 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozwój i znaczenie przemysłu na obszarze Polski omawia znaczenie specjalnych stref ekonomicznych dla gospodarki kraju 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> prezentuje przykłady przekształceń własnościowych w polskim przemyśle mających wpływ na zmiany struktury produkcji i stopień zaspokojenia potrzeb materiałnych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa zmiany w gospodarce Polski spowodowane jej restrykturyzacją i modernizacją po 1990 r. określa miejsce Polski w światowej produkcji przemysłowej
35	Górnictwo w Polsce	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje rozmieszczenie najważniejszych złóż surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej wymienia surowce energetyczne eksploatowane w kraju i wskazuje ich rozmieszczenie na mapie 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie Polski obszary występowania podstawowych zasobów naturalnych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje zmiany wielkości wydobycia wybranych surowców mineralnych w Polsce na podstawie danych statystycznych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia stan i perspektywy rozwoju polskiego przemysłu wydobywczego omawia warunki występowania niekonwencjonalnych złóż gazu ziemnego
36	Przemysł energetyczny w Polsce	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzaje elektrowni funkcjonujących w Polsce wymienia alternatywne źródła energii wykorzystywane w polskiej energetyce dokonyuje podziału elektrowni funkcjonujących w Polsce 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia rozmieszczenie największych elektrowni ciepłowniczych i innych niekonwencjonalnych na podstawie map tematycznych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia współczesne przemiany w polskiej energetyce porównuje wielkość i strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce i w innych państwach świata na podstawie danych statystycznych 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i konsekwencje zmian w gospodarowaniu różnymi źródłami energii w Polsce wskazuje możliwość wykorzystania alternatywnych źródeł energii w Polsce
37	Przemysł przetwórczy w Polsce	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze działy przetwórstwa przemysłowego w Polsce wskazuje obszary rozmieszczenia przemysłu spożywczego, samochodowego, elektronicznego i meblarskiego 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje dynamicznie rozwijające się dziedziny produkcji przemysłowej w Polsce wskazuje na mapie Polski siedliska najbardziej dochodowych firm przetwórstwa przemysłowego 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia rolę poszczególnych działów przetwórstwa przemysłowego w gospodarce Polski porównuje strukturę przemysłu przetwórczego Polski z krajami UE 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje uwarunkowania rozmieszczenia przemysłu przetwórczego w Polsce na podstawie map tematycznych
38	Obszary koncentracji przemysłu w Polsce	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między ośrodkiem przemysłowym a okresem przemysłowym wskazuje na mapie nieistniejące już i współczesne okręgi przemysłowe w Polsce 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia rozmieszczenie okręgów przemysłowych w Polsce w latach 80. i 90. XX w. oraz współczesnych na podstawie map tematycznych omawia czynniki lokalizacji wybranych okręgów przemysłowych w Polsce 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje zmiany zachodzące w wybranych okręgach przemysłowych w Polsce 	<p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> porównuje procesy restrukturyzacyjne zachodzące w wybranych okręgach przemysłowych w Polsce, biorąc pod uwagę dawną i obecną strukturę gałęziową przemysłu
39	Lekcja powtórzeniowa - przemysł w Polsce.				
40	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności -				

	przemysł w Polsce.					
Usługi						
41	Transport w Polsce - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady działalności usługowej w Polsce wymienia przykłady firm usługowych mających siedzibę w wybranym powiecie wskazuje na mapie najważniejsze szlaki transportowe w Polsce charakteryzuje sieć transportową wybranego regionu kraju wymienia elementy infrastruktury transportu przesyłowego 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> omawia rolę i znaczenie usług w Polsce wymienia problemy transportu kolejowego i samochodowego w Polsce przedstawia znaczenie transportu intermodalnego, jego wady i zalety wymienia przykłady budowy autostrad i dróg ekspresowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zróżnicowanie sektora usług w Polsce i innych państwach UE przedstawia uwarunkowania rozwoju i strukturę transportu w Polsce określa stopień rozwoju sieci transportowej w Polsce na tle krajów UE określa zmiany w zakresie środków transportu w Polsce określa skutki budowy autostrad i dróg ekspresowych w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady przekształceń własnościowych w polskiej gospodarce mających wpływ na zmiany struktury usług analizuje sieć transportu w Polsce i jej zmiany na podstawie danych statystycznych i map tematycznych wyjaśnia zróżnicowanie udziału poszczególnych rodzajów transportu w przewozach i pracy przewozowej w Polsce na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność inwestowania w rozwijanie sieci transportowej we własnym regionie i w Polsce
42	Łączność w Polsce - charakterystyka	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje usług, które obejmują łączność 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę łączności w gospodarce Polski opisuje rozwój łączności w Polsce po II wojnie światowej przedstawia charakterystykę poszczególnych działań łączności 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie kraju określa poziom rozwoju łączności w Polsce na tle krajów UE 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przykłady niższego poziomu rozwoju łączności w Polsce w stosunku do wysoko rozwiniętych krajów UE 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia uwarunkowania oraz współczesne tendencje rozwoju różnych środków łączności w Polsce
43	Atrakcyjność turystyczna Polski	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>atrakcyjność turystyczna</i> wymienia walory krajoznawcze Polski odróżnia walory przyrodnicze od antropogenicznych 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia regiony turystyczne w Polsce i wskazuje je na mapie przedstawia atrakcje turystyczne wybranych regionów Polski na podstawie dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje czynniki warunkujące rozwój turystyki w Polsce porównuje i walory turystyczne wybranych regionów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze Polski ocenia regionalne zróżnicowanie infrastruktury turystycznej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> dowodzi atrakcyjności turystycznej Polski
44	Turystryka krajowa i zagraniczna	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki warunkujące rozwój turystyki podaje kierunki wyjazdów zagranicznych polskich turystów 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę turystyki w gospodarce krajowej charakteryzuje turystykę krajową i zagraniczną w Polsce na podstawie danych statystycznych i map tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia współczesne tendencje rozwoju różnych rodzajów turystyki w Polsce porównuje strukturę wykorzystania środków transportu w turystyce krajowej i zagranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i gospodarkę Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i gospodarkę Polski
45	Handel zagraniczny Polski	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady ujemnego salda bilansu handlowego Polski wskazuje głównych partnerów handlowych Polski 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie handlu zagranicznego dla gospodarki Polski przedstawia bilans handlu zagranicznego Polski i wyjaśnia jego zmiany 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje strukturę towarową handlu zagranicznego Polski i wybranych państw Europy wskazuje zmiany znaczenia handlu zagranicznego dla gospodarki Polski wskazuje kierunki geograficzne i strukturę handlu zagranicznego na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przykłady zmian kierunków eksportu i importu Polski po 1990 r. 	<ul style="list-style-type: none"> określa miejsce Polski w światowym handlu międzynarodowym przewiduje, w jakich kierunkach będzie rozwijał się handel zagraniczny naszego kraju
46	Lekcja powtórzeniowa - usługi w Polsce.					

47	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - usługi w Polsce.					
-----------	--	--	--	--	--	--

Polska w świecie

48-49	Polska w organizacjach międzynarodowych	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Polska wymienia euroregiony funkcjonujące przy polskich granicach i wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady działań podejmowanych przez Polskę w ramach organizacji międzynarodowych na podstawie dostępnych źródeł charakteryzuje międzynarodową współpracę w ramach euroregionów oraz miast i gmin bliźniaczych 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia udział Polski w procesach integracyjnych i głównych organizacjach międzynarodowych wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania euroregionów w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> omawia działalność Polski w organizacjach, które zapobiegają zagrożeniom społeczno-ekonomicznym oraz konfliktom zbrojnym lub je niwelują 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> ocenia społeczne i gospodarcze konsekwencje przystąpienia Polski do UE
50	Inwestycje zagraniczne w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność inwestycyjną Polski 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje polskie bezpośrednio inwestycje zagraniczne i podaje ich wartość na podstawie danych statystycznych podaje przykłady bezpośrednich inwestycji zagranicznych prowadzonych w wybranym województwie na podstawie dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> omawia strukturę przestrzenną BIZ w Polsce na podstawie danych statystycznych analizuje wartość BIZ napływających do poszczególnych regionów naszego kraju na podstawie mapy 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia bariery w napływie BIZ do Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie BIZ dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju wskazuje przykłady bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce
51	Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - Polska w świecie.					

Zróżnicowanie regionalne Polski

52	Regiony fizycznogeograficzne Polski	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wymienia kryteria podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne wskazuje na mapie regiony fizycznogeograficzne Polski 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> przedstawia regionalizację fizycznogeograficzną Polski 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> określa cechy środowiska decydujące o krajobrazie wybranych krain geograficznych Polski na podstawie dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> porównuje podział Polski na pasy ukształtowania powierzchni z podziałem na regiony fizycznogeograficzne
53-54	Cechy środowiska przyrodniczego wybranego regionu Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia walory środowiska przyrodniczego wybranej krainy geograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje elementy środowiska przyrodniczego wybranej krainy geograficznej na podstawie map, danych statystycznych i innych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego wybranego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia dominanty środowiska wybranej krainy geograficznej Polski na podstawie map tematycznych, danych statystycznych i obserwacji bezpośrednich 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje związki i zależności zachodzące między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego w wybranym makroregionie
55	Regionalne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia regiony o najwyższym i najniższym stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego wskazuje na mapie regiony różniące się poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przybliżony dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia czynniki wpływające na rozwój społeczno-gospodarczy wybranych regionów Polski ocenia poziom rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych regionów Polski 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przykłady działań zmniejszających dysproporcje w rozwoju poszczególnych regionów Polski 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia skutki dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski
56	Potencjał gospodarczy wybranego regionu Polski	<ul style="list-style-type: none"> wymienia mierniki rozwoju społeczno-gospodarczego danego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wartości mierników rozwoju społeczno-gospodarczego wybranego regionu na podstawie danych 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia rolę i zadania samorządu terytorialnego w regionie na podstawie dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia potencjał gospodarczy regionu na podstawie danych statystycznych i dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> omawia inicjatywy podejmowane w regionie na rzecz jego rozwoju na podstawie dostępnych źródeł

		statystycznych	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany zachodzące w środowisku geograficznym w wybranych regionie Polski 		
57 Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - zróżnicowanie regionalne Polski.					
Degradacja i ochrona środowiska					
58 Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego w Polsce	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • wymienia źródła zanieczyszczeń atmosfery, hydrosfery i biosfery • wymienia regiony w Polsce o największym zanieczyszczeniu środowiska 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje źródła zanieczyszczeń atmosfery, hydrosfery i biosfery, • wymienia nazwy obszarów ekologicznego zagrożenia oraz klęski ekologiczne i wskazuje te obszary na mapie 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • omawia wybrane wskaźniki zanieczyszczenia powietrza • omawia skutki nadmiernej emisji zanieczyszczeń atmosferycznych 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska w Polsce 	Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> • ocenia stan poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego w Polsce • wskazuje przykłady zachowań człowieka wobec klęsk ekologicznych
59 Ochrona środowiska przyrodniczego Polski Walory parków narodowych w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między parkiem narodowym a rezerwatem biosfery • wymienia gatunki roślin i zwierząt objętych ochroną w Polsce • wymienia parki narodowe w Polsce • wskazuje parki narodowe na mapie ogólnogeograficznej Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia formy ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce • opisuje przykłady form ochrony przyrody i krajobrazu we własnym regionie • charakteryzuje walory przyrodnicze parku narodowego we własnym regionie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia uwarunkowania rozmieszczenia obszarów chronionych w Polsce • wyjaśnia, na czym polega restytucja gatunków • podaje przykłady restytucji gatunków zwierząt w Polsce • przedstawia charakterystyczne walory przyrodnicze podlegające szczególnej ochronie w parkach narodowych w Polsce • przedstawia dostępne źródła, np. map i danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia działania polskich i międzynarodowych organizacji na rzecz ochrony przyrody prowadzone na terytorium naszego kraju • opisuje unikalne obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie polskich parków narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia kierunki i skuteczność działań na rzecz ochrony środowiska podejmowanych w Polsce • uzasadnia konieczność prowadzenia działań na rzecz restytucji i zachowania naturalnych elementów środowiska w Polsce • projektuje utworzenie nowego obszaru chronionego we własnym regionie
60 Sprawdzenie wiadomości i umiejętności - degradacja ochrona środowiska w Polsce.					
61-70 Rozwiązywanie testów maturalnych.					
	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie skomplikowane zależności między poszczególnymi elementami przestrzeni geograficznej • posiada umiejętności identyfikowania i analizowania problemów występujących w środowisku geograficznym w różnych skalach przestrzennych i czasowych, nie obce mu jest rozumowanie, argumentowanie i wnioskowanie, w tym dostarczanie prawidłowości dotyczących środowiska przyrodniczego, życia i gospodarki człowieka oraz wzajemnych powiązań i zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka, • wykorzystuje i przetwarza informacje geograficzne pochodzących z różnorodnych materiałów źródłowych, • wykazuje opanowanie dobytczasowego materiału nauczania geografii (również z wcześniejszych etapów edukacyjnych) 				
71 Dzień Ziemi - globalne zagrożenia ekologiczne.					GDDN

opracował
Marek Tarabasz